

**ความสำคัญของทักษะวิชาชีพบัญชีตามมาตรฐาน
การศึกษาระหว่างประเทศทางการบัญชี ฉบับที่ 3
ในโครงการสหกิจศึกษา**

**THE IMPORTANCE OF PROFESSIONAL SKILLS
OF THE INTERNATIONAL ACCOUNTING
STANDARD NO. 3 IN THE COOPERATIVE
EDUCATION PROGRAM**

สงกรานต์ ไกยวงษ์*
Songkran Gaivong*

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตรการบัญชี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี

* Assistant Professor, Education Accounting, College of Innovative Business and Accountancy (CIBA),
Dhurakij Pundit University

* Email: songkran.gag@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้สืบเนื่องมาจากหลักสูตรการบัญชีได้จัดการการเรียนการสอนในรูปแบบโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชี โดยกำหนดให้นักศึกษาออกฝึกปฏิบัติงานทางด้านวิชาชีพบัญชีกับสถานประกอบการอย่างน้อย 16 สัปดาห์ เพื่อมุ่งหวังให้นักศึกษาได้เพิ่มทักษะทางวิชาชีพก่อนสำเร็จการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสำคัญของทักษะวิชาชีพบัญชีตามข้อกำหนดมาตรฐานการศึกษาาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (International Education Standards for Professional Accountants-3: IES-3) ในโครงการสหกิจศึกษา 2) เพื่อค้นหาแนวทางในการปรับปรุงโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรการบัญชีในอนาคต ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษา นักศึกษา รวมถึงพี่เลี้ยงของสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาปี 2557 และปี 2558 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณและข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการประมวลผลงานวิจัยนี้จากการอ่านค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานได้ผลตรงกันระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์บัณฑิตและพี่เลี้ยงของสถานประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะที่สำคัญลำดับที่ 1 คือทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ลำดับที่ 2 ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล เมื่อได้ทดสอบด้วยสมการถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า เฉพาะทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชี อย่างมีนัยสำคัญในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: โครงการสหกิจศึกษา ทักษะวิชาชีพบัญชี

Abstract

This research is based on the accounting curriculum that is taught in the form of Co-operative Education Project (Co-op). This curriculum requires students to emphasize work-based learning in terms of professional accounting in business environment at least 16 weeks in order to enhance their professional skills before graduation. Therefore, the aim of this project are 1) to shed light on an importance of accounting professional skills in accordance with The International Education Standards for Professional Accountants-3 (IES 3) in the Co-operative Education Project and 2) to explore a guideline to improve the Co-operative Education Project of accounting students in the future. Questionnaires and in-depth interviews were used to collect data from graduates, students, and corporate trainers, who used to take part in the Co-operative Education Project in 2014 and 2015, respectively. Statistical measures were used in this research such as the average (mean), standard deviation, multiple regression analysis, and related data processing. The descriptive statistics and regression results show that the two most important skills are the interpersonal and communication skill, and the personality skill, respectively. However, in multiple regressions model for statistically significant at the 0.05 level shows that only the interpersonal and communication skill is associated with the accounting professional skills in the Co-operative Education Project.

Keywords: Co-operative Education Project, Accounting Professional Skill

บทนำ

อันเนื่องมาจากสถาบันอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้เล็งเห็นความสำคัญการจัดการ การเรียนการสอนโดย กำหนดเป็นนโยบายให้จัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริงโดย การจัดโครงการสหกิจศึกษาเข้าเป็นรายวิชาเอกเลือก เพื่อมุ่งเน้นให้นักศึกษาได้ออกไปปฏิบัติจริง กับสถานประกอบการเสมือนหนึ่งเป็นพนักงานทำให้เพิ่มประสบการณ์ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาส ให้นักศึกษาได้งานทำก่อนจบการศึกษา (ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ, 2555 น. 2) หลักการนี้ได้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศทางการบัญชี (IES) ทำให้สถาบันการศึกษาจะต้อง จัดการศึกษาวิชาการบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพบัญชีของสหพันธ์นักบัญชีนานาชาติ (International Federation of Accountants: IFAC) โดยเฉพาะ ของ IES- 3 กำหนดให้นักบัญชีมืออาชีพต้องมีทักษะทาง วิชาชีพบัญชี ได้แก่ (ก) ทักษะทางปัญญา (ข) ทักษะด้านเทคนิคและการปฏิบัติหน้าที่งาน (ค) ทักษะด้าน บุคคล (ง) ทักษะด้านการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่นและ (จ) ทักษะด้านการบริหารจัดการธุรกิจและ องค์กร ที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีบูรณาการกับความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค และ ค่านิยม จริยธรรมและ ทศณคติทางวิชาชีพ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้ความสามารถเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ (สภาวิชาชีพบัญชีใน พระบรมราชูปถัมภ์, 2558 น. 4) นอกจากนี้หลักสูตรการบัญชี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มีพันธมิตร์เครือข่ายทางวิชาชีพบัญชีอันได้แก่ สมาคมสำนักงานบัญชีคุณภาพ สมาคมสำนักงานบัญชีไทย สมาคมผู้ตรวจสอบบัญชีอาชีพ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และหน่วยงานอื่นอีกมากมายที่จะสนับสนุนให้หลักสูตรการบัญชีสามารถสร้าง นักบัญชีมืออาชีพควบคู่ไปกับโครงการสหกิจศึกษาเพื่อสร้างทักษะทางวิชาชีพบัญชีในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ และสามารถได้งานทำทันทีหลังสำเร็จการศึกษา

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษา และบัณฑิตในโครงการสหกิจศึกษาต่อทักษะทางวิชาชีพบัญชี และสำรวจความคิดเห็นที่เล็งของ สถานประกอบการได้ให้ความสำคัญกับทักษะด้านใดในการรับพนักงานวิชาชีพบัญชีเข้าร่วมทำงาน และ ได้รับผลตอบแทนที่ดีกว่าผู้จบการศึกษาโดยมิได้เข้าร่วมในโครงการสหกิจศึกษา ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะ สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรที่มีผลต่อ การพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต และสามารถใช้ประโยชน์ในด้าน การวางแผนการจัดการศึกษาของหลักสูตร บัญชีบัณฑิตเป็นบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถพร้อมทำงานได้เมื่อสำเร็จการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำคัญของทักษะวิชาชีพบัญชีตามข้อกำหนดมาตรฐานการศึกษาระหว่าง ประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (International Education Standards for Professional Accountants -3 : IES-3) ในโครงการสหกิจศึกษา
2. เพื่อค้นหาแนวทางในการปรับปรุงโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาคณะการบัญชี

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการการศึกษาระหว่างประเทศ (International Accounting Education Standards Board, 2014) อธิบายถึงมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ ประกอบวิชาชีพบัญชีของ IES-3 กำหนดผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ประกอบด้วยทักษะ 5 ด้านได้แก่ ทักษะด้านปัญญา (Intellectual Skill) ทักษะด้านเทคนิคและการปฏิบัติ หน้าที่งาน (Technical and Functional Skill) ทักษะด้านบุคคล (Personal Skill) ทักษะด้านการสื่อสารและ การทำงานร่วมกับผู้อื่น (Interpersonal and Communication Skill) และทักษะด้านการบริหารจัดการธุรกิจ และองค์กร (Organizational and Business Management Skill) จึงออกแบบและปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีพ บัญชีให้นักบัญชีมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้มากขึ้น โดยการพัฒนาให้มีขึ้นใน

รายวิชาหรือมากกว่าหนึ่งรายวิชาของหลักสูตรการบัญชี เป็นการยกระดับคุณภาพงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีและส่งเสริมเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในวิชาชีพบัญชี

แนวคิดและทฤษฎีของศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ (2555) อธิบายถึงหลักการของโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชีเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี เป็นระบบการศึกษาที่มหาวิทยาลัยเรียนรู้อารมณ์ร่วมกับสถานประกอบการเพื่อให้นักศึกษาได้เข้าไปฝึกงานทางด้านวิชาชีพบัญชีเสมือนเป็นพนักงานของสถานประกอบการนั้น มีระบบ รูปแบบที่ชัดเจนในการออกฝึกปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผลของนักศึกษาหลังจากที่มีการฝึกปฏิบัติงานเสร็จสิ้นและมีระยะเวลาอย่างน้อย 16 สัปดาห์ เพื่อเพิ่มทักษะจากประสบการณ์ทางวิชาชีพและเกิดการพัฒนาตนเองแก่นักศึกษาในรูปแบบมีคุณค่าเหนือกว่าการฝึกงานทั่วไป

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับโครงการสหกิจศึกษาประกอบด้วยงานวิจัยของ เสาวนีย์ ศรีจันทร์นิล (2557) ได้ศึกษาการประเมินผลโครงการสหกิจศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ สาขาการบัญชี ซึ่งพบว่าโครงการสหกิจศึกษาทำให้นักศึกษาได้เพิ่มประสบการณ์ด้านวิชาการ วิชาชีพ รู้จักการปรับตัวให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ การตรงต่อเวลา การใช้ชีวิตในองค์กร รู้จักการวางตัวให้เหมาะสม ฝึกความอดทนต่อความกดดันต่าง ๆ มีความรอบคอบ ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย นักศึกษาได้พัฒนาความรู้ด้านระบบบัญชี รายงานภาษี พัฒนาการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ส่วนทางด้านสถานประกอบการมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านลักษณะส่วนบุคคลเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมและการปฏิบัติตามระเบียบวินัยขององค์กร และมีผลสำเร็จของงานตามที่ได้รับมอบหมาย งานวิจัยนี้เน้นด้านเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาออกปฏิบัติงานกับสถานประกอบการ ยังมีแนวคิดจากงานวิจัยของทัศนีย์ ประธานและคณะ (2556) ศึกษาผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ การประเมินโดยผู้ให้คะแนน พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีมีผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานสหกิจศึกษาและผลงานทางวิชาการในระดับดีมากว่านักศึกษสาขาอื่น ในด้านผลสำเร็จของงาน ความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบอยู่ในระดับดีมาก งานวิจัยนี้เน้นที่การประเมินผลนักศึกษาที่ออกฝึกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา และงานวิจัยของฐิติมา อัครพรหมธาดาและคณะ (2550) การศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษสหกิจศึกษา จากสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรม พบว่า คุณลักษณะด้านทัศนคติและพฤติกรรม โดยเน้นมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ค่าเฉลี่ยความต้องการรวม 2 กลุ่มอยู่ที่ระดับมาก (4.42) รองลงมาคือ ด้านทักษะทางวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยความต้องการระดับปานกลาง (3.55) และ คุณลักษณะด้านความรู้ของนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยความต้องการระดับปานกลาง (3.52) ส่วนงานวิจัยที่มีแนวคิดเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยงานวิจัยของ พิเชษฐ ยังตรงและคณะ (2560) ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ 21 ได้พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนยังขาดทักษะการคิดที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไม่ค่อยสนใจอ่านหนังสือ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ขาดทักษะด้านภาษาอังกฤษ อีกกลยุทธ์หนึ่งเพื่อเป็นการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยการส่งเสริมให้มีความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนและสถานศึกษามีคุณภาพต่อไป แนวคิดจากงานวิจัยของเบญจวรรณ ถนอมชัยรัชและคณะ (2559) ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อการพัฒนาให้นักศึกษาสามารถดำรงชีพและยืนหยัดในโลกอนาคตได้ต่อไป และบทความ Howieson (2003) กล่าวถึง นักบัญชีในศตวรรษใหม่ กล่าวว่าในยุคที่มีเทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลในการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูลทางการบัญชี จะทำให้นักบัญชีจะต้องปรับเปลี่ยนตนเอง กลายเป็นผู้ทบทวน หรือตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร เป็นผู้ให้คำปรึกษาทางธุรกิจ เพิ่มทักษะในการคิดวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาของธุรกิจ และมีทักษะในการติดต่อสื่อสาร ความสัมพันธ์กับลูกค้าโดยใช้นวัตกรรมรูปแบบใหม่ นอกจากนี้ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับทักษะผู้ประกอบวิชาชีพในสถานประกอบการซึ่งประกอบด้วยงานวิจัยของชลิดา ลั่นจี (2557) ได้ศึกษาทักษะวิชาชีพของนักบัญชีสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทยได้พบว่า ทักษะวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก

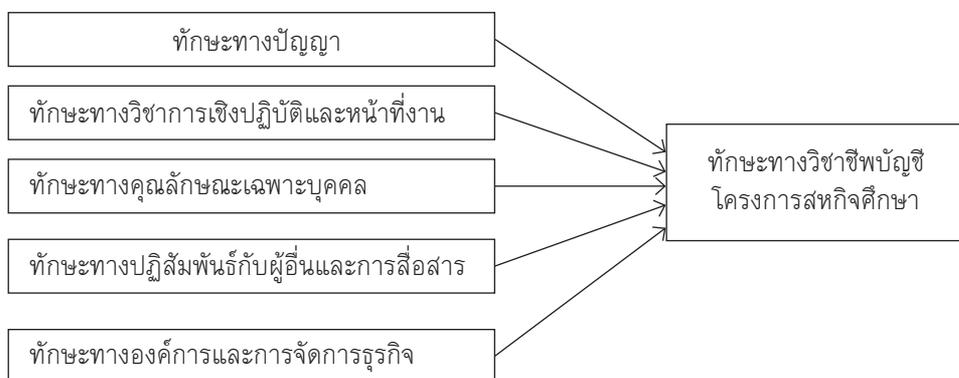
นักบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพในแต่ละด้านเรียงลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ทักษะทางปัญญา ลำดับที่ 2 ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ลำดับที่ 3 ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ลำดับที่ 4 ทักษะทางองค์การ และลำดับที่ 5 การจัดการธุรกิจและทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 งานวิจัยของวิษุฒดา เวชกุลและคณะ (2553) ศึกษา ความคาดหวังของผู้ว่าจ้างที่มีต่อคุณลักษณะของนักบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ความคาดหวังต่อคุณลักษณะของนักบัญชีในเรื่อง ค่านิยมวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติมากที่สุด รองลงมาคือทักษะทางวิชาชีพบัญชี ส่วนโปรแกรมการศึกษาวิชาชีพบัญชีเป็นอันดับสุดท้าย อย่างไรก็ตามกลุ่มธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค ธุรกิจการเงิน สินค้าอุตสาหกรรมทรัพยากร และบริการคาดหวังทักษะมีอาชีพมากกว่าทักษะอื่น นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยในอดีตที่กล่าวถึง วิธีการเรียนรู้ร่วมกันมีประโยชน์ในการพัฒนาทักษะผู้เรียนได้มากกว่าการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะผู้เรียนทางวิชาชีพบัญชีหรือวิชาชีพอื่น ที่มีความรู้ความสามารถที่จะเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในภาคปฏิบัติเพื่อการพัฒนาทักษะทั่วไปได้ ของ Hurtado & Lara (2015) และยังมีงานวิจัยของ Ballantine & McCourt Larres (2007) พบว่าวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำหรือที่ปรึกษาจะเป็น ประโยชน์ในการพัฒนาทักษะให้กับผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ และยังพบว่าผู้เรียนที่มีความสามารถทางวิชาการที่แตกต่างกัน เมื่อใช้วิธีการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมมีผลการเรียนรู้ไม่แตกต่าง

ข้อสรุปจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องได้พบทักษะโดยแยกเป็นแต่ละเรื่องได้ดังนี้

- 1) ทักษะที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติงานในโครงการสหกิจศึกษา โดยแบ่งเป็นด้านวิชาการ เช่น ความรู้ด้านระบบบัญชี ภาษีอากร โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีและภาษาอังกฤษ สำหรับด้านคุณลักษณะ เช่น การตรงต่อเวลา อ่อนน้อมถ่อมตน มีคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติตามระเบียบวินัยขององค์กร เป็นต้น
- 2) ทักษะวิชาชีพบัญชีจากสำนักงานบัญชี และทักษะของIES-3 ได้แก่ ทักษะทางปัญญา ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะทางองค์การ และจัดการธุรกิจ และทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล
- 3) ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ควรพัฒนานักศึกษาได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีและ ทักษะชีวิตและอาชีพ ยังต้องมีทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการศึกษางานวิจัยดังนี้

ทักษะวิชาชีพบัญชีของ-IES-3

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

สมมติฐาน

- H1: ทักษะทางปัญญามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษา
- H2: ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษา
- H3: ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษา
- H4: ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษา
- H5: ทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะทางวิชาชีพในโครงการสหกิจศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยนี้ ประชากรกลุ่มเป้าหมายมี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานประกอบด้วยนักศึกษาหลักสูตรการบัญชี ชั้นปีที่ 4 ประจำปี 2558 จำนวน 109 คนและบัณฑิตหลักสูตรการบัญชีประจำปี 2557 จำนวน 125 คน แจกแบบสอบถามจำนวน 234 ชุดได้รับกลับคืนและสมบูรณ์ จำนวน 111 ชุดคิดเป็น 47.44% กลุ่มที่เลี้ยงของสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชีจำนวน 50 สถานประกอบการโดยส่งแบบสอบถามไปยังที่เลี้ยงในสถานประกอบการจำนวน 200 ชุดได้รับการตอบกลับและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 52 ชุดคิดเป็น 26 %

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การวิจัยใช้แบบสอบถามโดยแยกออกเป็น 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับนักศึกษาและบัณฑิตบัญชี ชุดที่ 2 สำหรับที่เลี้ยงที่ดูแลนักศึกษาขณะที่กำลังฝึกปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการ และลงภาคสนามสัมภาษณ์หัวหน้าผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ และบุคคลในหน่วยงานกำกับดูแลทางวิชาชีพบัญชี แบบสอบถามวัดระดับความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 7 ระดับคือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และไม่เห็นด้วยที่สุด แบบสอบถามสร้างขึ้นโดยได้ทดสอบแจกนักศึกษาที่กำลังฝึกปฏิบัติงานภาคเรียนที่ 1/2558 จำนวน 10 ชุดและอาจารย์ที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตอีก 4 ชุดเพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามและได้ทำการปรับปรุงเพื่อนำมาประกอบการทำวิจัยในครั้งนี้

3. การวิเคราะห์ทางสถิติ วิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ เพื่อทดสอบทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร และทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจที่มีความสำคัญต่อทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชี ตลอดจนศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติและแปรผลของงานวิจัย

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

จากจำนวนนักศึกษาและบัณฑิตหลักสูตรการบัญชีตอบแบบสอบถาม 111 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาแบบ 1 ภาคการศึกษา 82% แบบ 1 ปีการศึกษา 18% ส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี กำลังรอสมัครงานและรอเรียกเข้าทำงาน 60% ทำงานในสำนักงานทำบัญชีและตรวจสอบบัญชีจำนวน 29% และทำงานอื่นที่มีใบงานบัญชี 11% ยังไม่มีรายได้จากการทำงานแต่คาดว่าจะมีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาท 81% มีรายได้ตั้งแต่ 25,001-40,000 บาท 18% เกิน 40,000 บาท 1%

ส่วนที่เลี้ยงที่ดูแลนักศึกษาของสถานประกอบการในโครงการสหกิจจำนวน 52 คนเป็นเพศชาย 15.40 % เพศหญิง 84.60% มีอายุต่ำกว่า 30 ปี 44.20% อายุเกิน 30 ปีขึ้นไป 55.80% หน่วยงานหรือสถานประกอบการรับนักศึกษาโครงการสหกิจศึกษาทั้งแบบ 1 ปี หรือ 2 ภาคการศึกษาและ 1 ภาคการศึกษา 63.50.% รับนักศึกษาสหกิจแบบ 1 ภาคการศึกษาเพียงแบบเดียว 36.50% ทำงานตำแหน่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ 13% เป็นพนักงาน ของสถานประกอบการ 87% การศึกษาระดับปริญญาตรี 82.70% สูงกว่าระดับปริญญาตรี 17.3% มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี 38.50% และทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป 61.50%

ทักษะด้านต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชี

ตารางที่ 1: แสดงระดับความคิดเห็นของนักศึกษาและบัณฑิตเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา

ทักษะทางวิชาชีพบัญชี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
ทักษะทางปัญญา	5.5205	0.59156	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4
ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน	5.4712	0.61176	เห็นด้วย	5
ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล	5.672	0.64613	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	2
ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร	5.7233	0.67673	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
ทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ	5.5694	0.69437	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	3

จากตารางที่ 1 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชีสำหรับนักศึกษาและบัณฑิต ให้ความสำคัญต่อทักษะทางวิชาชีพเรียงลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ($\bar{X} = 5.7233$) ลำดับที่ 2 ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ($\bar{X} = 5.672$) ลำดับที่ 3 ทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ ($\bar{X} = 5.5694$) ลำดับที่ 4 ทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 5.5205$) และลำดับที่ 5 ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ($\bar{X} = 5.4712$)

ตารางที่ 2: แสดงระดับความคิดเห็นที่เลี้ยงของสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการ

ทักษะทางวิชาชีพบัญชี	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
ทักษะทางปัญญา	5.5346	0.77152	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	3
ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน	5.4000	0.72761	เห็นด้วย	5
ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล	5.7192	0.67156	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	2
ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร	5.8731	0.72925	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
ทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ	5.5173	0.7577	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4

ตารางที่ 2 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชีสำหรับที่เลี้ยงของสถานประกอบการ ให้ความสำคัญต่อทักษะทางวิชาชีพเรียงลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ($\bar{X} = 5.8731$) ลำดับที่ 2 ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ($\bar{X} = 5.7192$) ลำดับที่ 3 ทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 5.5346$) ลำดับที่ 4 ทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ ($\bar{X} = 5.5173$) และลำดับที่ 5 ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ($\bar{X} = 5.4000$)

ตารางที่ 3: แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทักษะวิชาชีพบัญชีของ IES-3 และทักษะวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชี

ตัวแปร	กลุ่มนักศึกษาและบัณฑิตเข้าร่วมโครงการ						กลุ่มพี่เลี้ยงของสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการ					
	M1	M2	M3	M4	M5	VIF	M1	M2	M3	M4	M5	VIF
Y	0.429**	0.442**	0.488**	0.503**	0.432**		0.253**	0.170**	0.157**	0.162**	0.083**	
M1		0.812**	0.744**	0.743**	0.770**	3.530		0.735**	0.670**	0.675**	0.588**	2.312
M2			0.758**	0.780**	0.794**	4.062			0.808**	0.788**	0.792**	4.612
M3				0.808**	0.803**	3.807				0.887**	0.733**	5.521
M4					0.794**	3.853					0.755**	5.477
M5						4.060						3.073

หมายเหตุ: (1) Y คือ ทักษะทางวิชาชีพบัญชี M1 คือ ทักษะทางปัญญา M2 คือทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าทำงาน M3 คือ ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล M4 คือทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร M5 คือทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ

(2)**คือ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทักษะวิชาชีพบัญชี IES-3 ประกอบด้วย ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าทำงาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร และทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจที่มีความสำคัญต่อทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชีของกลุ่มนักศึกษาและบัณฑิต พบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม โดยมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง 0.429 – 0.812 จากนั้นทำการทดสอบ Multicollinearity พบว่าค่า VIF อยู่ระหว่าง 3.530 – 4.062 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ส่วนพี่เลี้ยงของสถานประกอบการมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง 0.083 – 0.887 จากนั้นทำการทดสอบ Multicollinearity พบว่าค่า VIF อยู่ระหว่าง 2.312 – 5.521 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรอิสระนั้น ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ซึ่ง Lee et al. (2000) เสนอว่าเมื่อค่า VIF ของตัวแปรอิสระน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA.)

ตารางที่ 4: แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของอิทธิพลระหว่างระหว่างตัวแปรทักษะวิชาชีพบัญชีของ IES-3 และทักษะวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชี

ทักษะทางวิชาชีพบัญชี	ค่าสัมประสิทธิ์ (B)	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (β)	ค่าสถิติทดสอบ (t - test)	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.)
ทักษะทางปัญญา	0.084	0.064	0.410	0.683
ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าทำงาน	0.078	0.062	0.365	0.716
ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล	0.130	0.195	0.664	0.508
ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร	0.382	0.335	2.036	0.044**
ทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ	-0.022	-0.020	-0.116	0.908

หมายเหตุ: (1) R square = 0.264, Adjusted R square = 0.229, F = 7.542, p < 0.05

(2)**คือ Sig. At level 0.01

จากตารางที่ 4 แสดงทักษะวิชาชีพบัญชีของ IES-3 ประกอบด้วย ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการสื่อสาร และทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจที่มีความสำคัญต่อทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชี พบว่า ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร มีอิทธิพลต่อทักษะวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล และ ทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจไม่มีอิทธิพลต่อทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชีอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้มีการทดสอบความคิดเห็นในส่วนที่เลี้ยงที่ดูแลนักศึกษาในสถานประกอบการ ได้ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระทุกตัว โดยพิจารณาจากค่า F-Statistic มีค่าเท่ากับ 0.727 แสดงว่า ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ทักษะวิชาชีพบัญชีของ IES-3 ประกอบด้วย ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร และ ทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ ไม่มีอิทธิพลต่อทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01

ผลการสัมภาษณ์ที่เลี้ยงและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

พบว่า การฝึกปฏิบัติงานในโครงการสหกิจศึกษานักศึกษาจะได้รับทักษะในลำดับที่ 1 คือ ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ลำดับที่ 2 ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ลำดับที่ 3 ทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ ลำดับที่ 4 ทักษะทางปัญญา และลำดับที่ 5 ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ความคิดเห็นที่แตกต่างในการจัดลำดับความสำคัญของทักษะทางวิชาชีพ ในมุมมองที่ต้องการให้นักศึกษาได้รับการฝึกทักษะวิชาชีพจากสถานประกอบการจากลำดับที่ 1 - 4 ส่วนลำดับที่ 5 ทางมหาวิทยาลัยควรจัดอบรมเพิ่มเติมเตรียมความพร้อมให้แก่ศึกษาก่อนออกปฏิบัติงานจริง อย่างไรก็ตามยังคงเน้นให้หลักสูตรการบัญชีจัดการเรียนการสอนโดยฝึกให้มีการคิด วิเคราะห์ การประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติทำงานให้มากขึ้น รวมถึงการตัดสินใจการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์ต่างๆ ได้ทัน่วงที และสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมากก็คือเน้นทักษะด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศที่เป็นภาษาที่สามให้มากขึ้น

อภิปรายผล

ความสำคัญทักษะวิชาชีพบัญชีตามข้อกำหนดมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของ IES - 3 ในโครงการสหกิจศึกษา มีทักษะทางวิชาชีพบัญชีในแต่ละด้านเรียงลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ลำดับที่ 2 ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ลำดับที่ 3 ทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ ลำดับที่ 4 ทักษะทางปัญญา และลำดับที่ 5 ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน แต่เมื่อทดสอบสมการถดถอยเชิงพหุพบว่า ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร มีอิทธิพลต่อทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชีที่มีระบายนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีผลวิจัยของ ชลิดา ลีนจี่ (2557) ศึกษาทักษะวิชาชีพของนักบัญชีสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย ได้พบว่าทักษะวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่การจัดลำดับความสำคัญของทักษะทางวิชาชีพจัดลำดับความสำคัญต่างกัน ดังนี้ ลำดับที่ 1 ทักษะทางปัญญา ลำดับที่ 2 ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ลำดับที่ 3 ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ลำดับที่ 4 ทักษะทางองค์การ และลำดับที่ 5 การจัดการธุรกิจและทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล มีระบายนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งมีผลจัดลำดับที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามลำดับความสำคัญต้น ๆ ยังเป็นเรื่องของ ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร งานวิจัยนี้ยังมีความแตกต่างในการจัดลำดับกับงานวิจัยโสภภาพรรณ ไชยพันธ์ (2555) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ทำบัญชีที่พึงประสงค์ของ

ผู้ประกอบธุรกิจในจังหวัดภูเก็ต ทุกด้านอยู่ระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยคือ ทักษะทางการบริหาร องค์กรและการจัดการธุรกิจ ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะทางคุณลักษณะ เฉพาะบุคคล ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน และทักษะทางปัญญา ทักษะในลำดับต้น ๆ ก็ยังคงเป็นทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร จากผลการวิจัยนี้ได้ค้นพบแนวทางการปรับปรุงโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชี เพื่อเพิ่มทักษะทางวิชาชีพบัญชีให้กับนักศึกษา ในทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ในรายละเอียดย่อยดังนี้ ทักษะความอ่อนน้อมถ่อมตน ลำรวมทั้งกาย และวาจา มีความรับผิดชอบ อดทน และมีระเบียบวินัยในการทำงาน สามารถปฏิบัติและรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีใช้เพื่อนร่วมวิชาชีพในการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีผลสำเร็จ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยสมัครใจ ตลอดจนสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เสาวนีย์ ศรีจันทร์นิล (2557) ได้ศึกษาการประเมินผลโครงการสหกิจศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ สาขาการบัญชี ซึ่งพบว่าโครงการสหกิจศึกษาทำให้นักศึกษาได้เพิ่มประสบการณ์ด้านวิชาการ วิชาชีพ รู้จักการปรับตัวให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ การตรงต่อเวลา การใช้ชีวิตในองค์กร รู้จักการวางตัวให้เหมาะสม ฝึกความอดทนต่อความกดดันต่างๆ มีความรอบคอบ รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ด้านที่เล็งเห็นในสถานประกอบการมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านลักษณะส่วนบุคคลเกี่ยวกับ วุฒิภาวะความอ่อนน้อมถ่อมตน ความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมและการปฏิบัติตามระเบียบวินัยขององค์กร และมีผลสำเร็จของงานตามที่ได้รับมอบหมาย และสอดคล้องกับพิเชษฐ ยิ่งตรง และคณะ (2560) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ 21 ได้พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนยังขาดทักษะการคิดที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะด้านภาษาอังกฤษในระดับน้อย กิจกรรมการเรียนรู้ครูยังเน้นการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเรียนเนื้อหาวิชา มากกว่ากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นฝึกปฏิบัติ กลยุทธ์หนึ่งเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการส่งเสริมให้มีความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนและสถานศึกษามีคุณภาพต่อไปสอดคล้องกับงานวิจัย จิตติมา อัครพรหมธาดาและคณะ (2550) ได้ศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษา จากสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรม พบว่าคุณลักษณะด้านทัศนคติและพฤติกรรม โดยเน้นมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก รองลงมาคือ ด้านทักษะด้านวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยความต้องการระดับปานกลาง และ คุณลักษณะด้านความรู้ของนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยความต้องการระดับปานกลาง

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ความสำคัญทักษะวิชาชีพบัญชีตามข้อกำหนดมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของ IES -3 ในโครงการสหกิจศึกษา จากการศึกษา

1.1 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการแปลค่าคะแนน พบว่าลำดับความสำคัญของทักษะวิชาชีพบัญชีของ IES-3 ทั้ง 2 กลุ่มของนักศึกษาและบัณฑิต กลุ่มที่เลี้ยงของสถานประกอบการ มีความเห็นเหมือนกันคือลำดับ 1 ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสารเห็นด้วยอย่างยิ่ง ลำดับที่ 2 ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคลเห็นด้วยอย่างยิ่ง และลำดับที่ 5 คือทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานเห็นด้วย และแตกต่างกันดังนี้ ลำดับที่ 3 และ 4 ของกลุ่มนักศึกษาและบัณฑิต ได้แก่ ทักษะทางปัญญาเห็นด้วยอย่างยิ่ง และทักษะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจเห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการเรียงลำดับที่ 3 และ 4 ของกลุ่มที่เลี้ยงในสถานประกอบการจัดลำดับทักษะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจเห็นด้วยอย่างยิ่ง เป็นลำดับที่ 4 และทักษะทางปัญญาเห็นด้วยอย่างยิ่งเป็นลำดับที่ 5

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยแบบพหุคูณของอิทธิพลระหว่างทักษะวิชาชีพบัญชีของ IES-3 กับทักษะวิชาชีพในโครงการสหกิจศึกษาพบว่า ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร มีอิทธิพลต่อทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปัญญา ทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ และทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน มีอิทธิพลต่อทักษะทางวิชาชีพบัญชีในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชีอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. แนวทางในการปรับปรุงโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรการบัญชี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี

2.1 ส่งเสริมนักศึกษาเข้าศึกษาในโครงการสหกิจศึกษาทางการบัญชี จะทำให้นักศึกษาได้ทักษะที่สำคัญทางวิชาชีพจากงานวิจัย พบว่าการจัดลำดับความสำคัญของทักษะทางวิชาชีพบัญชี 5 ทักษะของ IES-3 ให้ความสำคัญในลำดับที่ 1 ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร และลำดับที่ 2 ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล เป็นลำดับต้นๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นตรงกันทั้ง 2 กลุ่มจึงมีข้อเสนอแนะใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงโครงการสหกิจศึกษาดังนี้

2.1.1 ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ได้แก่ มีความรับผิดชอบ อดทน และมีระเบียบวินัยในการทำงาน มีความอ่อนน้อมถ่อมตน สรรวมทั้งกายและวาจา สามารถปฏิบัติและรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีใจเพื่อนร่วมวิชาชีพในการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีผลสำเร็จและมีการปฏิบัติงานทางวิชาชีพบัญชีโดยประพฤติดนตามข้อกำหนดทางจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

2.1.2 ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ได้แก่ มีประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติงานก่อนสำเร็จการศึกษาจะทำให้มีความมั่นใจได้ว่าท่านสามารถปฏิบัติงานมีคุณภาพและประสิทธิภาพ สามารถจัดการตนเองให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน และสามารถจัดลำดับความสำคัญของงานให้เสร็จตามกำหนดเวลาตามแผนงานที่วางไว้

2.2 การเตรียมความพร้อมให้แก่ศึกษาก่อนออกฝึกปฏิบัติงานในโครงการสหกิจศึกษาเพิ่มจากที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน จากงานวิจัยคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ที่เลี้ยงและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีพบทักษะทางวิชาชีพบัญชีให้เพิ่มเติมดังนี้

2.2.1 จัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีในกลุ่มวิชาการที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ได้แก่ วิชาเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการตรวจสอบ ภาษีอากร ให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2.2 ด้านภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาที่สามารถสื่อสารกับลูกค้าที่เป็นชาวต่างชาติรวมถึงศัพท์ภาษาต่างประเทศ เพราะงบการเงินของธุรกิจในยุคไทยแลนด์ 4.0 มีหลากหลายภาษา อย่างน้อยเป็นภาษาอังกฤษต้องสามารถใช้ประกอบการทำงานได้

2.2.3 การจัดการเรียนการสอนให้เพิ่มทักษะในการคิด การวิเคราะห์ สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้

2.3 การกำหนดระยะเวลาการออกปฏิบัติงานของโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษา จากงานวิจัยคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ที่เลี้ยงและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีให้ความคิดเห็นดังนี้

การจัดการการเรียนการสอนในรูปแบบโครงการสหกิจศึกษากำหนดให้มีระยะเวลาการฝึกปฏิบัติงานให้มากกว่า 16 สัปดาห์ หรือ 1 ภาคการศึกษา มีระบบ ซึ่งการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่ได้นำมาปฏิบัติเป็นปกติ แต่จากการสัมภาษณ์ได้พบว่า พี่เลี้ยงของสถานประกอบการต้องการรับนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยปานกลางถึงดีมาก เข้าร่วมฝึกปฏิบัติงานแบบเต็ม 1 ปีหรือ 2 ภาคการศึกษา ซึ่งให้ความเห็นว่า ทำให้นักศึกษาที่ออกฝึกปฏิบัติงานได้เห็นภาพรวมในการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครบทั้งระบบงาน รวมถึงทำให้มีความเข้าใจลักษณะงานได้ดีขึ้น มีความรับผิดชอบใส่ใจในการปฏิบัติงานไม่ค่อยมีข้อผิดพลาด จึงส่งผลให้พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานกล้าที่จะมอบหมายงานที่ซับซ้อนให้นักศึกษาได้ปฏิบัติ ซึ่งถือเป็นการพัฒนาให้มีทักษะสูงขึ้นอีกระดับหนึ่งของการปฏิบัติงาน และสถานประกอบการยินดีที่จะรับเข้าทำงานพร้อมเสนอให้เงินเดือน หรือค่าตอบแทนในระดับที่นักศึกษาพึงพอใจเมื่อสำเร็จการศึกษา ที่จะจบเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและทำงานมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

จากผลงานวิจัยนี้จะนำไปพัฒนาโครงการสหกิจศึกษาทางด้านการบัญชี ในหลักสูตรการบัญชีของวิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี ในการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกปฏิบัติงานในเรื่องของทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร โดยการจัดอบรมหรือสอนเสริมเข้าไปในรายวิชาทุกรายวิชาที่เรียนในภาคทฤษฎีก่อนออกฝึกปฏิบัติงาน ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนโดยใช้ตำราบางส่วนแบบฝึกหัดบางข้อเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้นักศึกษาค้นเคยกับคำศัพท์ทางวิชาชีพ การเรียนการสอนต้องเน้นให้มีการคิดวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้ให้มากขึ้นรวมถึงเน้นสารสนเทศทางการบัญชีให้เป็นนักบัญชีในยุคดิจิทัล จัดการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ ให้หลากหลายมากขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการในตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- ชลิดา ลั่นจี. (2557). *ทักษะวิชาชีพของนักบัญชีสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย*. (บทความวิจัย. คณะการบัญชี). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
- ฐิติมา อัครพรหมธาดา,ปิยฉัตร จันทิวา,และสุพิชชา ชิวพฤกษ์. (2550). *การศึกษาศมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาศาสตร์ศึกษาศึกษาจากสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรม*. วารสารวิชาการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม 5(2), กรกฎาคม - ธันวาคม 2552, 97-107
- ทัศนีย์ ประธาน, มณีนรัตน์ รัตนพันธ์, ทิรัศม์ชญา พิพัฒน์เพ็ญ, สนั่น ยามาเจริญ, พงศ์ ฉายศิริพันธ์, เจริญ บุญวรรณโณ, สุदारัตน์ วงศ์กระจาย, นิตยา ศรีพูล, ดระณี มุแก้ม, ยาร่อนะ ศรีอาหมัด, และเจตน์สฤษฏี ลั่งขพันธ์. (2556). *ผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่*. บทความวิจัย เสนอในการประชุมมหาดใหญ่วิชาการครั้งที่ 4 วันที่ 10 พฤษภาคม 2556.
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช, ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, วุฒิชัย เนียมเทศ, และณัฐวิทย์ พจนตันติ. *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา*. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้ (*The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*), 3(2), 208 - 222.
- พิเชษฐ ยิ่งตรง, พิณสุดา สิริธรงค์ศรี, และสินธวา คามดิษฐ์. (2560). *กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ 21*. วารสารสุทธิปริทัศน์, 31(100), ตุลาคม - ธันวาคม 2560, 1-12
- วิษณุดา เวชกุล, ขวัญสกุล เต็งอำนวยการ, และสันสกฤต วิจิตรเลขการ. (2553). *ความคาดหวังของผู้ว่าจ้างที่มีต่อ คุณลักษณะของนักบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในการประชุมทางวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยของบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 11 มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ (2555). *คู่มือสหกิจศึกษาสำหรับนักศึกษาและคณาจารย์ในเทศ*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2558). *มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ บัญชี*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://fap.or.th>. ค้นคว้าวันที่ 10 ตุลาคม 2558
- เสาวนีย์ ศรีจันทร์นิล. การประเมินผลโครงการสหกิจ ศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์สาขาวิชาการ บัญชี. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 8(1), มกราคม-เมษายน 2557, 145-157
- โสภภาพรรณ ไชยพัฒน์. (2555). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ทำบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการธุรกิจในจังหวัดภูเก็ต*. (งานวิจัย), กรุงเทพฯ: วิทยาลัยราชพฤกษ์
- Ballantine, J., & McCourt Larres, P. (2007). Cooperative learning: A pedagogy to improve students' generic skills. *Education and Training*, 49(2), 126 - 137.
- Howieson, B. (2003). Accounting practice in the new millennium: is accounting education ready to meet the challenge. *The British Accounting Review*, 35(2), p. 69 - 103.
- Hurtado, M. D. M. D., & Lara, L. Á. C. (2015). Efectividad del aprendizaje cooperativo en contabilidad: una contrastación empírica. *Revista de Contabilidad*, 18(2), p. 138 - 147.
- International Accounting Education Standards Board (2014). *International Education Standards: IES Federation of Accounting Professions*. Final Pronouncement January 2014.
- Lee, C. F., Lee, J. C., & Lee, A. C. (2000). *Statistics for business and financial economics*. (2nded.). Singapore: World Scientific.